

КУЛТУРА ПОЛИСА
УДК 316.334.3:327(437.6+497.11)
НКПО

СРПСКО-СЛОВАЧКО ПРИЈАТЕЉСТВО

Разговор са амбасадором Републике Словачке у Србији, њ.е. господином ИГОРОМ ФУРЉИКОМ

Социолози и културолози на разне начине одређују културу, тако да је резултат разних приступа постојање више од 250 дефиниција културе, па се, с правом, поставља питање да ли се она уопште може и дефинисати. Због овога је културу најсврхисходније дефинисати у најопштијем смислу као свеукупност човековог стваралаштва у духовној равни, где су производи науке и уметности њени саставни делови. Култура помаже човеку у стварању и очувању његовог идентитета и претпоставка је за процес самопознавања који је основни човеков императив. Човеково стваралаштво у материјалној сфери потпадало би под појам цивилизације, која као општији појам у себи обухвата и културу. Један од наших социолога, који се појмом културе бавио у многим радовима и уџбеницима, Милан Трипковић, дефинише културу „као сложену целину материјалних и духовних тековина и вредности које се, као производ човековог деловања, стварају, мењају и преносе кроз историју, а чији је основни циљ да олакшају и осмисле људску егзистенцију.” (Милан Трипковић, „Социологија”, *Футура публикације*, Нови Сад 1998, 323.)

Из чињенице да је различитост основна детерминанта човека произилази да су и производи његовог духа у одређеним временима и просторима различити. Тако култура није један хомоген и непромењив друштвени производ. У оквиру једне друштвене заједнице постојање једне културе коју називамо доминантном и оних које називамо поткултурама или контракултурама је сасвим извесно, а исто тако и постојање различитих култура на одређеним просторима где живе одређени народи.

Постојање грчке, римске, византијске, западне, афричке, руске, кинеске, и других култура јесте евидентно. Како је и сам *појам* културе производ Запада у теорији је уобичајено да се друге културе одређују у односу на „западну културу”. Агнеш Хелер каже: „Културе су биле затворени светови који су могли бирати да остану затворени, или да се отворе ризикујући да изгубе своје особености и да постану слабе у односу на западну културу”. (Агнеш Хелер, „Културни покрети”, са француског Павле Секе-руш, *Поља*, 1988, 353/354.)

О одликама те западне културе, почетком века, писао је руски филозоф Сергеј Трубеској: „Човек с веома израженом егоцентричном психологијом себе сматра агностичким центром васељене, венцем саздања, најбољим, најсавршенијим од свих суштатава. Од два различита суштатава, оно које је њему ближе, њему више сличи - боље је, а оно које се удаљава од њега - лошије је. По томе, свака постојећа групација бића којој човек припада, код њих се признаје за најсавршенију. Његова породица, његов родослов, његово племе, његова раса - боље су од свих осталих њима сличних.” (Сергеј Николајевич Трубеској, „Европа и Човечанство”, *Sophia*, 1920, 6. Из текста С. Трубеској, „О истинском и лажном национализму”, превод с руског Александар М. Петровић, у зборнику „Поља политике”, приредио Љубиша Деспотовић, *Југо-словенско удружење за политичке науке* - Огранак у Новом Саду, Нови Сад 1999, 309.)

Да би се избегао егоцентризам неопходно је посветити се сопственом, индивидуалним самопознању. На тај начин ће сваки човек да се препозна међу својим претходницима. Духовни и душевни живот сваког човека увек у себе укључује одређене елементе „родне психе” и духовни лик сваког посебног представника

датог народа, при томе садржавајући у себи неизмењиве црте националног карактера, сматра Трубецкој.

Поред рада на самопознању неопходна је и активна укљученост у националну културу а не пасивно усвајање те културе. То је дужност сваког члана заједнице, а с друге стране „национална култура сваком члану дате националне целине дозвољава да буде и остане свој - каже Трубецкој и закључује: „Као што се из свега овога види, између индивидуалног и националног самопознавања постоји најтешња унутрашња веза и постојано узајамно дејство. Што више у датом народу има људи 'који познају сами себе' и 'постају сами своји' - тим успешније у њему тече рад на националном самопознавању и задавању самобитне националне културе...” (Трубецкој, 312.)

Неосветљена национална прошлост, а пре свега национална култура, води стварању „лажне свести”, која штети човеку, како на индивидуалној тако и на колективној равни, што је наша блиска историја показала у најгорем виду. „Идеологије југословенства и комунизма, одржаване на тоталитарном једнопартијском систему са снажном полицијском подршком, дуго су, лажном свешћу, прикривале право стање ствари. У вишенационалној Југославији тај систем био је коришћен за међунационалне обрачуне. Све институције држане су под строгом контролом и процесима у њима управљано је вешто и ригорозно. Зато су у филолошкој сфери други југословенски народи далеко више напредовали од Срба, па су се прерасподеле у области књижевности и језика увек вршиле на штету Срба.” (Петар Милосављевић, „Систем српске књижевности”, *Народна и универзитетска библиотека*, Приштина 1996, 338.)

Једино упознавање и развијање сопствене националне културе може да представља допринос култури уопште. Потврду за овакав приступ поново налазимо код Трубецкоја: „У својој националној култури сваки је народ обавезан да снажно испољи сву своју индивидуалност, не би ли се сви састојци те културе ускладили једни с другим, будући да су обојени у један општи национални тон. Различитости националних култура треба да буду тиме јаче, што су јаче разлике националних психологија, које носе посебни народи. Код народа блиских по свом националном каракте-

ру, и културе ће да буду сродне. Али, општељудска култура, једнака за све народе - немогућа је. У дречавој шароликости националних карактеристика и психичких типова, таква 'општечовечанска култура' пре би се свела на задовољавање чисто материјалних потреба, уз пуно занемаривање духовних потреба, пре би свим народима натурала облик живота који проистиче из националног карактера неке појединачне етнографске карактеристике. И у том, и у другом случају, та 'општељудска култура' не би одговарала потребама постављеним у свакој изворној култури. Она не би никоме донела истинску славу.

Стремљење ка општечовечанској култури, на тај је начин дужно да буде отклоњено. Обрнуто, стремљење сваког народа да сазда своју сопствену националну културу, налази за себе потпуно оправдање. Сваки културни космополитизам или интернационализам заслужује решеност осуде.” (Трубецкој, 313.)

Само она национална култура која је ослобођена егоцентризма; односно „лажног национализма”, који се огледа у хегемонији и глобализму (глобализам једну културу представља као општеважећу и једино ваљану); може да пружи допринос својим члановима али и осталом човечанству.

Мултикултуралност је појам који се у теорији почео употребљавати у последњој деценији прошлог века. Он, у суштини, означава легитимно и равноправно постојање различитих култура на једном простору. Када се овај термин употребљава онда се мисли на егзистирање различитих националних култура, а не на различите сегменте једне културе - поткултуре, контракултуре и сл. Као што руски филозоф Сергеј Трубецкој тврди да општечовечанска култура, која се данас догађа под називом глобална култура, до које се стиже глобализацијом, односно културним неокOLONИЈАЛИЗМОМ, не доноси добра човеку и народима, тако мултикултуралност и интеркултуралност, (као процеси којима се стиже до ње) отвара могућности да посебне националне културе постоје једна са другом и да се прожимају, надопуњују, али да при томе свака од њих задржава своју самобитност.

Српски слависта Ристо Ковијанић је својим делом пружио велики прилог мултикултуралности, јер је подједнако дао допринос и српској и словачкој култури. Истражујући српско-словачке

културне везе Ковијанић је практично показао како две самобитне, додуше блиске, културе могу да утичу једна на другу, а да то буде на обострану корист. Упознавајући историју своје културе и књижевности, преко Срба који су се школовали у Словачкој, Ковијанић упознаје и словачке књижевнике и културне посленике. Он показује како школе у Словачкој и словачки рационалисти утичу на стварање рационалистичког духа код Срба, а затим и какве су везе српског и словачког романтизма.

На тај начин постаје видљиво да је самопознавање себе и сопствене културе немогуће без познавања другог. Ковијанићев допринос својој националној култури, али и мултикултуралности не лежи само у томе што је он дошао до тих сазнања, већ и у томе што их је он пренео нама, тако да се даљи рад на самопознавању може наставити.

Трагање за сопственим националним идентитетом је повезано са сусретањем култура и њиховим прожимањем. На простору Подунавља, а посебно Војводине, мноштво националних култура данас нам се показује као предност, иако је у прошлости то сматрано недостатком, јер су се оне углавном сукобљавале. Сукобљавање је проистекло из „егоцентричности” које су одређене културе имале и сматрале да је њихова култура напреднија и боља од осталих. То се најбоље видело на примерима германизације и хунгаризације које су се вековима проводиле на овим просторима, а на које је својим радовима упозораво и Ристо Ковијанић.

Културни имеперијализам ових култура је проистекао из културног егоцентризма (закупљеност сопственом културом и њено ширење стратегијом „Lebensraum-a”) и сегрегативног мултикултурализма (све су културе једна поред друге, али су одвојене и затворене). Резултат таквог приступа су били непрестани сукоби међу културама.

С друге стране културни плурализам може да води у културни релативизам и у крајњој инстанци глобализам, односно у „смрт духа и културе”, а доминацију материјализма. Једино умереност у културном прожимању - упознавање других, узимање од других и чување самобитности - одржава мултикултуралност као позитиван процес и развој свих култура подједнако.

Прихватајући мултикултурализам као позитива процес, читаоцима „Културе полиса” предајемо у руке разговор који сведочи о историјској одлуци коју је донела Влада Републике Словачке. Том одлуком Срби су у Словачкој проглашени за националну мањину. Ова одлука је тим значајнија јер данас у Словачкој Републици не живи велики број Срба. По попису из 2001. године у Републици Словачкој Срба има свега око пет стотина, тачније 434, што је свега 0,008 одсто популације. У Чешкој је тај број већи. Тако се у последњем попису становништва 1.801 особа изјаснила као Србин, али МУП Чешке процењује да би између 10.000 и 12.000 људи у Чешкој могло да има макар далеке српске корене. У тај број убрајају се и Срби из данашње Хрватске, Босне и Херцеговине и Македоније.

Број Срба на простору данашње Словачке током XVI до XX века био је веома велики. У време највеће концентрације српског становништва у Горњем подунављу, између половине XVII и половине XVIII века, у Коморану – данашњем Комарну је живело око 2.500 становника српске националности. Према попису становништва из 1826. године, у Комарну је од преко 10.000 становника било 256 српских домова, односно близу 1.500 становника. У Братислави је почетком XIX века један део града називан Ratzstadt - „Српском вароши”

Од краја XVII па до прве половине XX века више од 2.500 српских културних посленика и стваралаца: писаца, филозофа, просветитеља и научника школовало се у Братислави, Кошицама, Кежмарку, Модри и другим словачким местима. То нам говори да је велики број наших учених људи образовање стекао не само у Бечу, Будиму, Пешти или на немачким универзитетима, већ и у Словачкој. Та, веома важна, чињеница је често превиђана, а на нама је да је истакнемо.

Томе ће дати допринос истакнути дипломата, амбасадор Републике Словачке у Србији **др Игор Фурђик** (Igor Furdik). Амбасадор Фурђик рођен је 10. октобра 1947. године. На Факултету природних наука Универзитета Коменског у Братислави школовао се од 1965 до 1970. године, а од 1976-1978. постдипломски студиј је похађао на Факултету политичких наука у Прагу – смер Међународни односи.

Његова професионална каријера је веома импресивна:

Од 1970 – 1976. радио је на Институту за физику Словачке академије наука, а од 1976 – 1992. године у Федералном министарству спољних послова.

Конкретније од 1976 – 1981. у Министарству спољних послова Чехословачке у Прагу,

1981 – 1988. у Чехословачкој амбасади у Совјетском Савезу у Москви,

1988 – 1991. у Министарству спољних послова Чехословачке као заступник директора канцеларије министра спољних послова,

1991 – 1992. био је генерални конзул Чехословачке у Загребу,

Од 1993 – до данас ради у Министарству спољних послова Републике Словачке

1993. обављао је функцију отправника послова (Chargé d'affaires) у Амбасади Словачке у Загребу,

1993 – 1996. радио је у Амбасади Словачке Републике у Прагу,

1996 – 1999. у Министарству спољних послова у Братислави на месту директора одбора за безбедносну политику,

1999 – 2004. био је изванредни и опуномоћени амбасадор Словачке Републике у Москви,

2004 – 2005. радио је у Министарству спољних послова у Братислави као директор персоналне дирекције МИП-а,

Од 2005 – до данас господин Фурђик је изванредни и опуномоћени амбасадор Словачке Републике у Београду.

Др Игор Фурђик је истакнути интелектуалац кога поред природних наука, посебно физике, занимају и друге теме: филозофија, геополитика, ликовна уметност и друге научне области. Поред словачког језика он одлично говори и руски, енглески, српски и хрватски.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Господине амбасадоре, на почетку разговора реците нам ко је и када донео одлуку да Срби буду проглашени националном мањином у Словачкој?

Амбасадор Фурђик: Сматрам да је та одлука апсолутно природна и да она одговара данашњој реалности. Она одсликава наше данашње односе са Србијом, али и историјске везе и постојање Срба као бића и националне мањине у Словачкој. То међу нама није било никада спорно, а и данас нема ничега спорног. Ја сматрам овај догађај, који се догодио 03. фебруара ове године, када је Влада Словачке донела Одлуку да Срби који живе у Словачкој добију статус националне мањине; аутохтоне мањине, дакле сматрам да то није просто волунтаристичка одлука. То је била одлука која је била научно заснована, јер су своје мишљење дали релевантни институти наше Академије наука. Они су образложили став да Срби живе и постоје у Словачкој веома дуго, те да испуњавају све услове који су везани за то да постану аутохтона мањина.

Срби су тринаеста мањина која је добила такав статус у Републици Словачкој. То значи да њихов представник може да присуствује и ради у телу које се зове Савет за националне мањине. Том телу је надлежан вицепремијер владе господин Душан Чаплович. Свака мањина има по једног представника а српски представник учествује као равноправан члан тог Савета. Сви они имају исту тежину без обзира на то колико је та мањина бројчана у Словачкој.

Тај Савет је основан да би, што би се рекло, био саветодавно тело које помаже и даје своје мишљење везано за неке Одлуке које се на нивоу Владе припремају за помоћ која се даје мањинама. Пре свега за буџет у надлежном министарству, који је намењен националним мањинама.

Срби су добили право да учествују у раду Савета, али су исто тако добили право да финансирају неке активности које ће они као национална мањина имати у Словачкој. То је за њих право али и обавеза, да се боље и више организирају, сакупе и размишљају о томе шта им је највише потребно како би на бољи начин организовали свој живот у Словачкој. Да вам кажем још је-

дну ствар, према томе што смо ми сазнали, господин Стане Рибич, представник друштва Срба у Словачкој је већ постао члан тог Савета који спроводи владину политику у овој области.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Каква је била улога вицепремијера Чапловича у доношењу те Одлуке?

Амбасадор Фурђик: Његова улога је круцијална - да тако кажем, зато што је он тај човек у Влади који у свом портфолију има то што се зове политика Словачке везано за националне мањине. Он води тај Савет, има право одлучујућег гласа и може, ако је потребно, да пресуди како да се одлучи о неком питању из области права националних мањина. Он је тај човек који води владину политику према националним мањинама. Лично мислим да господин Чаплович и те како има капацитет и знања о тим питањима зато што је он академик Словачке академије наука (САН) у области друштвених наука. Господин Чаплович добро зна колико су националне мањине битне за једно друштво и колико је важно да такве мањине добију одговарајући статус. На тај начин ће држава у тој области сигурно боље функционисати.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Можете ли нам рећи каква је практична корист за Србе у Словачкој од тог признавања?

Амбасадор Фурђик: Једноставно речено, на овај начин ће Срби у Словачкој имати право да добију одређене супсидије (подршку, помоћ) од државе за неке своје делатности које су везане за културу, штампање књига, организацију разних друштвено-културних манифестација. Они треба да сами припреме пројекте и програме, по узору на остале националне мањине, и да тако добију пропорционалну подршку коју и остале мањине добијају. То свакако није мало. Мислим да би било добро да се они што пре организују на тај начин како би могли да што пре аплицирају за средства од наше државе.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Стицајем околности при себи имам управо доказ о томе - позив српског удружења из Братиславе. „Заједница Срба из Словачке” 20. марта ове године организује годи-

шњу скупштину у светлу ове одлуке, па се припремају да свој рад што више побољшају.

Амбасадор Фурђик: Да, то је свакако стимуланс да се они јаче и боље организују, како би доказали и показали да постоје као добро организована структура. Ово је стварно једна веома лепа ствар која помаже да се боље компонирају наши комплексни односи. Овде истичем пример како је словачки народ у Србији веома добро организован. Како преко удружења грађана – „Матице словачке” тако и преко других организација – Националног савета, Завода за културу Словака итд. Словаци се с једне стране боре за своје националне интересе и права, а с друге стране они имају према држави веома добар однос. Рекао бих да се „Словаци слажу са државом”. Иако Срба у Словачкој има неупоредиво мање него Словака у Србији ово може бити узор и модел Србима у Словачкој како да се боље организују.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Кажите нам да ли Срби из Словачке овим проглашењем имају већа права према институцијама Европске уније?

Амбасадор Фурђик: Гледајте, у Европској унији постоји низ Закона који су везани за поштовање права националних мањина. Ако сте признати као национална мањина, а то сада јесу и Срби, тада они могу, што би се рекло, да конзумирају све те одредбе европских прописа који су везани за националне мањине. То је врло јака и важна ствар - да вам кажем - зато што свака држава чланица мора да пази да јако добро поштује европске прописе и да не дође у сукоб са тим прописима. У Европској унији се посебно поштују мањински језици. Ако је неко проглашен за националну мањину, тада он улази у заштиту тих својих права везаних за те поједине прописе који постоје у Европској унији. Европска унија је структура која се много бави прописима и када неко добије права то је важно не само за данас већ и за будућност.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Велика је то ствар за наш народ, јер су добили такав статус у Вашој држави, а на Балкану негде нису ни национална мањина а камоли конститутивни народ што су би-

ли. Нас Србе боли то што у бившим „братским” републикама, као нпр. у Словенији, они морају да се боре за право националне мањине, а били су тамо 80-100 година заједно. Навешћу пример какав рецимо проблем имају Срби у Хрватској, прецизније у Вуковару. Вама је то блиско јер сте тамо били генерални конзул. Њима су тамо ускраћена основна људска права – на употребу свог језика и писма. За разлику од њих Република Словачка је, хвала Богу, за Србе показала велико разумевање.

Амбасадор Фурђик: А колико тамо живи Срба?

КУЛТУРА ПОЛИСА: У самом граду Вуковару има 32,88% Срба. На темељу тога заменик градоначелника Вуковара Дејан Дракулић, који је новоизабрани представник Срба у градској власти, је тражио право на службену употребу српског језика и ћирилице. Међутим, њему и Србима је то право оспорено, јер по статуту града Вуковара право на службену употребу језика и писма се даје мањини која чини трећину становништва. Пазите, побогу Србима недостаје 0,12% да би имали та права, а она им се не признају. И то им није било довољно већ је једна хрватска странка покренула потписивање петиције да се промени вуковарски статут како Срби никада не би могли да остваре право на употребу свог језика и писма.

Амбасадор: Фурђик Код нас у Словачкој то износи 20% и цензус је нижи, везано за коришћење језика у државној управи. А колико је то у Србији?

КУЛТУРА ПОЛИСА: По ранијим законским одредбама то је било 15%. Нпр. у општини Бачка Паланка данас има 9,75% Словака којима су та права призната. По мени треба бити и либералнији како би се дозволило људима да конзумирају своја природна права на матерњи језик и писмо.

Амбасадор Фурђик: Свакако, често постоји инструмент тврдоће. Осим правних прописа ми имамо и главу и срце, свест и остало па бисмо требали бити флексибилни.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Какав је положај мањинских народа у Европској унији.

Амбасадор Фурђик: Према тој теми нисам превише оријентисан, али знам понешто. Европа је занимљива структура - зато што у Европи постоји нешто што се зове регионалност и то је нешто што је структура која се може креирати и на бази мањинских граница, тако да кажем или ограничења. Неке мањине живе компактно у некој регији, можда чак постану и регија па онда на такав начин имају право да конзумирају, односно остварају своја права и преко те структуре која се зове регија. Иначе постоји неколико европских прописа, од којих је најјача Уредба о заштити мањина. По језику се човек најчешће идентифицира и тако може да остварује права. На то се треба припремити зато што ће Срби улазећи у Европску унију моћи да рачунају и на помоћ у тој области. Овде ћу споменути да у Европи постоји Европска повеља регионалних и мањинских језика.

КУЛТУРА ПОЛИСА: То код нас у Србији није довољно знано. Значи ли то да ми идемо ка Европи региона. Претпостављам да је то тенденција. Ова Одлука је важна за српски народ не само у Словачкој него и у самој Србији. Доношењу ове одлуке мислимо да је допринео и положај Словака у Србији. Да ли можете рећи да ли, по Вама ту постоји међузависност.

Амбасадор Фурђик: Гледајте, наш концепт политике је такав да ми не водимо политику на бази реципроцитета („Како ми вама тако ви нама.”), зато што једноставно постоје специфични услови у свакој држави. Но, неке оквирне прописе треба поштовати из разлога саме унутрашње политике поједине државе. Ми смо чврсто на линији да мањинске групе или друштва треба да буду лојални држави у којој живе, нема никакве двојбе у томе. Интеграција је природна ствар да човек припада и већинској и мањинској култури. Он носи личну карту своје државе, гласа у тој држави у којој живи и треба да буде лојалан грађанин. То је јасан концепт наше политике. Држимо, такође и до принципа индивидуалних права припадника националних мањина у држави.

Овде у Србији имате колективна права за националне мањине, а то је већ постало традиционално уређено. Но, ако се погледа генерално што овде имамо са вашим Словацима могу се наћи ствари које могу бити и боље. То је на пример заступљеност мањина у државним органиима – ту пре свега мислим на локалне самоуправе. Ако се бројчано гледа однос становништва у појединим општинама видљиво је да би се стање могло поправити. То би се такође могло поправити и у другим гранама државне управе: у судству, правосуђу, полицији итд.

То би било добро да се уради, не зато што ја то говорим, већ због тога што је то просто један природан развој друштвених односа. Овде јасно истичем да, иако припадници националних мањина нису потпуно заступљени у тим сферама, да је атмосфера у Србији и Војводини по том питању добра. Да није овако добро-намерног односа према Словацима, они се сигурно овде не би задржали, а они ту живе више од 250 година.

С друге стране ако погледате: имате пример и других држава, где је живео много већи број Словака, а тамо их већ нема. Дакле, да закључим ако се погледају те бројке и та глобална оптика, тада треба рећи да то што овде Словаци постоје је и резултат те политике и односа који се према њима воде. Искрено мислим да Словаци тај однос и заслужују, јер се до сада ни једанпут нисам срео са неким од тих људи који би ми рекли да се овде не осећају грађанима ове државе.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Верујем да ћете Ви као слободно-мислећи човек одговорити на моје следеће питање. Наиме, мене лично мучи дилема - ако људи имају право да се образују на свом матерњем језику, па тако имају своје основне школе, средње школе и факултете тада се они образују на свом језику али који је мањински. Међутим, када заврше са својим официјелним образовањем тада они нису конкурентни онима који су школовани на већинском језику јер углавном могу да раде само у одређеној мањинској средини. То је та вечита дилема између националне самобитности и интеграције, па ако хоћете и асимилације.

Амбасадор Фурђик: Ја сматрам да не постоји нека јако изражена тежња да се ти људи на некакав крут начин држе ис-

кључиво своје припадности. Зато што у уједињеној Европи више мање просечни људи говоре два до три језика. То просто није ништа чудно. Често се сетим једне реченице која каже: „Колико језика знаш, толико пута си човек”.

Језик је стваралац, матрица многих ствари, укључујући ту и културу понашања и навика. Мислим да овде, што се тиче ваших Словака, нема ни најмање проблема у томе да они поред свог језика негују и званични српски језик. Они знају српски језик зато што живе у тој средини и при том задржавају свој словачки језик. Понекад је проблем што и они кажу да је тај словачки архаичан. Ми то видимо и признајемо. У том словачком има пуно српских речи а то је природно.

С друге стране, за Србију као државу је добро да има становнике који владају са неколико језика. Ја бих волео да ми у Словачкој имамо велики број Словака који говоре мађарским, енглеским, немачким, или неким другим језицима. То учење језика је просто отварање прозора.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Потребно је да људи, наравно уче свој језик и своју културу, али не само то већ морају да раде више на себи.

Амбасадор Фурђик: То се апсолутно тиче културе појединца. Знате, за мене је било велико изненађење када сам дошао овде у Србију. Одлазим у неке средине, а човек ми се обраћа на словачком језику. Мислим, добро си научио словачки језик, а покаже се да је то Србин који је ишао у словачку школу. Мени се чини да неки Срби боље знају словачки него неки Словаци.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Моје искуство је и да многи Срби знају боље за Шафарика него неки Словаци. Да ли нам својеврстан проблем може бити и школовање наших људи из Србије и Војводине у Словачкој. То су претежно словачки студенти али има међу њима подоста и Срба. Они који оду на школе у Словачку углавном тамо и остану. То је, по мени, велики проблем, јер тако много младих школованих људи одлази, па тиме држава губи квалитетне кадрове.

Амбасадор Фурђик: Питање је колики посто младих из једне генерације оде тамо. Но, народ није биће које живи у периоду једне године. Народ је биће које овде живи 250 година. Моја омиљена теза је следећа: Ако бисте пре 25 година неке у Словачкој понудили да иде у Југославију ви га просто не бисте могли задржати. Ствари се периодично дешавају, а то је та слобода на некакав начин. Не можете ви толико ограничавати људе да бирају своју судбину у Србији. Није проблем да 30 Словака оде одавде. Ту треба размишљати у чему је трик. Трик је у томе да се овде промене услови и да овај простор буде атрактиван како за своје грађане тако и за људе из других држава.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Да будемо пожељна средина како би људи овде учили и радили.

Амбасадор Фурђик: Да, да. Ја схватам да је то проблем јер ми се ваши Словаци жале да на овај начин губе елиту или пак део елите. Не знам да ли је то 20% или 30% генерације која одлази у Словачку, но ја не мислим да одлази апсолутни врх елите или потенцијалне елите у Словачку. С друге стране ти млади људи који иду „горе“ да уче, они притом не губе везу са својом матичном државом, то је апсолутно јасно. Поред тога ви сада можете наћи доста младих људи који су ишли „горе“ да уче па су данас на високим позицијама у Словачкој. То је један добар капацитет и за Србију, јер они тако могу да помогну и Србији. Пада ми на ум пример једне Словакиње из Кулпина која је близак сарадник садашњег министра културе Републике Словачке. Она министру може сигурно више рећи о српско-словачким везама него неко из Словачке. То нам може бити компаративна предност.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Код нас већина Срба и Словака углавном културу схватају само као језички и фолклорни израз, а ево ми код Вас у амбасади имамо прилику да видимо ове прелепе слике Павела Попа. Сликаство, као визуелна уметност је много универзалније. Сликари припада овој овде култури - не ни словачкој ни српској већ једноставно овом простору. То је, по мени, један од најбољих начина да се повезују људи и народи.

Амбасадор Фурђик: Слажем се са вама, зато што има доста словачких сликара који су се овде школовали. Феликс Кутлик је крајем деветнаестог века био један од најзначајнијих сликара у Србији. Кутликова цртачка школа из Београда представља зачетак стварања данашње београдске Ликовне академије.

Мобилност људи, путовања и стваралаштво су јако добри за Србију. Србија има огромну рекламу коју праве словачки наивни сликари из Ковачице. За њих знају сви у Словачкој. Чак и више од тога. Они су постали наш заједнички бренд у Америци, у УН, у Бриселу. Подсећам да су наши амбасадори, словачки и српски, заједно припремали и отварали изложбе наивних сликара из Ковачице. То је један заједнички потенцијал који можемо показати целом свету.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Управо је то, по мени, једна компаративна предност - где ми као словенски народи можемо да заједно наступамо са таквим идејама у Европској унији.

Ви сте недавно проглашени за најевропскијег амбасадора у Србији у организацији једне невладине организације из Београда. Активности Ваше Амбасаде на повезивању словачког и српског народа су веома приметне. Можете ли нам рећи какве наредне активности на овом пољу планирате у овој години?

Амбасадор Фурђик: Гледајте, ми смо веома активни у билатералним односима нарочито у току прошле и почетком ове године. Почетком децембра прошле године посета председника Републике Словачке Србији је била веома важна. Показаће се да је то била историјска посета. Зато што ја не могу замислити када ће се следећи пут, уз помоћ Србије, организовати такав величанствен сусрет у згради Извршног већа Војводине. На том скупу је било преко стотину Словака и Срба из општина у којима живе Словаци, који су имали јединствену прилику да истовремено разговарају са два председника Тадићем и Гашпаровичем. Тај сусрет ће оставити трага како на Словацима тако и на Србима у њиховом заједничком животу.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Могу Вам рећи да је обичан српски народ препознао пријатељство и отвореност код председника Гашпаровича према нама.

Амбасадор Фурђик: Недавно смо имали посету председника парламента госпође Славице Ђукић Дејановић Словачкој. То је била врло добра и корисна посета. Даље настављамо сарадњу између наших парламената. Ових дана, тачније 17. марта у словачкој амбасади ћемо имати сусрете са „групом пријатељстава”. То су посланици парламента Републике Србије који су створили групу. Ми смо их позвали да дођу код нас да почнемо конституисање те сарадње са таквом групом у словачком парламенту.

Имамо намеру да се парламентарна сарадња интензивира и убрза, али ми у Словачкој имамо изборе 12. јуна ове године. Због тога је предлог да се те посете везане за сусрете пријатељства одложе за јесен. Надам се да ће потом ти сусрети бити интензивирани.

КУЛТУРА ПОЛИСА: Хвала Вам на разговору! Желим да приметим да ће, по мени, и Ваше службовање у Србији за ових неколико година имати одређену историјску димензију. Јер сте веома много тога учинили за добробит наша два народа, како од југа тако до севера Србије.

Амбасадор Фурдик: Хвала вам на лепим речима То је свакако резултат рада, не једино мене, него и осталих дипломата наше амбасаде и пре свега преданог рада који човек мора да улаже ако жели нешто да постигне.